

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán adtattva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visz- 'Előfizetések és hirdetések o
 szaadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők

A monarchia békejegyzéke a pápához.

Budapest, szeptember 16. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: A cs. és kir. hadügy-miniszterium e hó 14-én jegyzéket adott át Walfre-Di-Bonzó apostoli nunciának. A jegyzék így szól:

Az a harc, mely Európát pusztítja négy év óta tartó megpróbáltatások és óriási áldozatok után sem dőlt el. A cs. és kir. kormány, melyet mindenkor az engesztelékenység szelleme vezetett, s amely már 1916. évi december 12-én elhatározta, hogy felhívja az összes hadviselő államokat; kezdjenek bizalmas és nem kötelező eszmecserét a mindegyik félre nézve tisztességes béke utjának egyengetésére, hálásan köszöni azt a felszólítást, melyet a Pápa Ő szentsége intézett a múlt évben a hadviselő felekhez, hogy keressék a megegyezés útját és igyekezzenek ismét testvéries egyetértésben élni.

Abban a biztos meggyőződésben, hogy a Szentatya ma is kívánja, hogy a szenvedő emberiség minél előbb hozzájuthasson a béke áldásaihoz, bizton bízunk benne, hogy újabb lépésünket is rokonszenvvel fogadja és az egész világon elismert erkölcsi befolyásával támogatni fogja. Ettől a gondolattól vezéreltetve, Excellenciátat kérjük, hogy a mellékelt jegyzéket Őszentségének előterjeszteni kegyeskedjék.

Repked már a béke galambja!

Burián gróf békejegyzékében Károly királyunk kezét látjuk. Királyunk ebben a tekintetben is összeforrott a nemzettel s a király békeszeretete legnagyobb bizonyítéka annak, hogy mi az egész háboru folyamán nem folytattunk hódító politikát. A béke útja azonban rögzös ut, mert amily hamar lobbant lángra 1914 augusztusában a fél világ, oly nehéz a szenvedélyek izzó kohóját annyira lehűteni, hogy az egyes államok képviselői a zöld asztal mellé ülhessenek. Nálunk ezt napról-napra tapasztalhatjuk, szabadon tárgyalhatunk róla. Országunk integritását megvédtük, hódító céljaink nem voltak és nincsenek, nincs tehát okunk, hogy a béketörekvés természetes kifejlődését elnyomjuk.

Nem a legyőzöttség — hazánk területén idegen katonaság nincs — hanem a további megszárlás elkerülése a nyitja Burián gróf békejegyzékének, aminek nálunk mindenki örül. Helyeseljünk a békeajánlat megtételét s jónak látjuk az abban megnyilatkozó higgadt hangot, amely áthatja. Erő, bátorság és bölcsesség kellett a békeajánlat megtételéhez.

Az előző lépések nem találtak az entente népeiben kellő visszhangot. Ennek oka nyilván az akkori viszonyokban rejtett. Az ellenséges kormányok, hogy népeik mindinkább lelohado harci kedvét ébren tartásák, a legszigorubban elfojtották a békegondolat bármiféle fej-

tegetését. A talaj nem volt akkor alkalmas. *Hiányzott a háborus uszítástól a békülékenységhez a természetes átmenet.*

Most azonban a helyzet más. Nincs az a katonai erőszak, mely el tudná fojtani a békevágyat. A francia, angol és amerikai körök — kivéve az igen csekély, lőáróktól iszonyodó s épen ezért háborus uszító töredéket — szeretnének kigázolni valahogy a vérözönből. A népek öntudata lassan-lassan visszatér s nem talál elegendő okot arra, hogy egymást továbbra is, mint fenevadakat marcangolják. S ha nem volt elég erkölcsi ereje a béke útjára lépni, csak azért nem tette, mert félt, hogy mi diktálni akarunk.

Hihetetlennek látszik, de mégis ugyan, hogy éppen Angliában találunk a béke legjobb támogatóira. Angliának látnia kell, hogy világuralmát tette kockára ebben a háboruban, mert ki van téve annak, hogy helyét Amerika foglalja el. Ugy tetszik, mintha Amerika beavatkozása csak arra való volna, hogy elősegítse Anglia teljes, elvérést ebben a háboruban. Anglia elvesztette hajóit, az egyetlen eszközt, mely világuralmát fenntartotta s e helyett Amerika hajói ijesztően megsokasodtak s Amerika hadserege is tulszárnyalja Angliáét.

Most megkapta a barátságot s megértést nyújtó békejobbot. Most itt az

alkalom s ha csakugyan ismét uralomra jutott a detronizált józan ész odaát, akkor a becsületes és őszinte felhívásra leülnek majd a tárgyaló asztal köré. Akármilyen lesz is az eredmény, az biztos, hogy e lépéssel ismét nagy lépésben közelítettük meg a békét. — Hatalmas fegyvert adtunk az ellenséges államok békebarátjainak, mert most már csakugyan az entente vezetőférfiai lelkét terheli a további felelősség, míg minket egygyé fűz teljesen a ránk erőszakolt küzdelem, melyben a létfenntartás ösztöne és ereje acéllá izmosítja katonáink karját.

Semleges helyen közös, bizalmas eszmecserére hívja a külügyminiszter kollegáit. Távolról sok mindent lehet egymásra szórní, de ha majd szemtől-szembe, ember az emberrel tárgyal, majd leomlik az a mesterséges válaszfal, melyet a lőárkok emeltek az egyes népek közé s a béke galambja sem fog riadtan, pihenés nélkül átsuhanni Európa fölött, mert hisszük és reméljük szinte teljes bizonyossággal, hogy akkor a levegő csakhamar ment lesz a mérges gázoktól és a dinamit meg egyéb társai békés ipari meg technikai tereken fognak dolgozni mindnyájunk javára.

Itt az ideje, nagyon is várjuk a tűzözön megszüntét hirdető olajággal jövő galambot. Akárki lesz az, de méltó arra, hogy a békekötés helyén az összes harcoló nemzetek a világ legnagyobb emlékművét állítsák fel tiszteletére.

Bevált a tisztviselő étkező

Az első hét fényes eredménye.

A nagyváradai városi Tisztviselő étkezőt nyolc nappal ezelőtt nyitották meg a Fekete Sas éttermében. A megnyitás óta lefolyt egy hét teljesen beigazolta ezen intézmény szükségét s azt a két körülményt is, hogy Lukács Ödön ezen legújabb szociális létesítménye életképes és hogy annak jól átgondolt szervezete helyes és végül, hogy az intézmény vezetése, felügyelete jó kezekben van, legfeljebb azt lehetne kifogásolni, hogy előbb nem létesítette a tisztviselő étkezőt Lukács Ödön főjegyző. De nem lehet komoly kifogás, mert az egész dolog, a jelenlegi formában oly nagy szabású, hogy ha kellő körültekintés és számítás nélkül fogtak volna hozzá, nemcsak az egész ideát diskreditálták volna, de érzékeny károsodás érthette volna a várost.

Ha komolyan megfigyeljük a városi étkezőket, csak helyeseltetjük azt a sorrendet, amelyet ezek felállításánál követett a főjegyző.

Első sorban fel kellett állítani a Városi konyhát, ahol a legszegényebb emberek étkezhetnek olcsón, a lehető legnagyobb egyszerűség betartásával. Itt nem lehetett még azt sem nézni, hogy esetleg ráfizet a város, illetve a közéleti ügyosztály.

Ezután sorba következett a Munkás étkező, amelyben az ipari munkások jutnak jó és izletes ebéd és vacsorához, a mai munkás kereseti viszonyok mellett nagyon is olcsó áráért.

Itt már nem lehet arra számítani, hogy esetleg ráfizessen a város, mivel a munkás-ság nem kívánhat a várostól áldozatot, mivel a munkások ma erre nem is szorultak.

Csak amikor látta a főjegyző, hogy ezen két étkező fennállása biztosítva van, gondolhatott a tisztviselőkre, akiknek ugyan ma a legmostohább a helyzetük, s ugyan is rászorultak, hogy megélhetésüket megkönynyítsák.

Hogy mennyire szükség volt a Tisztviselő étkezőre, semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy már az első nyolc nap alatt délben és este, de különösen délben tömegesen látogatják. Minden délben megtelik étkezőkkel a tágas pompás terem. Naponkint ezer koronánál több a bevétel. Az étkezők száma napról-napra emelkedik. Aki csak egyszer ott étkezett, valóságos élő reklámja az étkezőnek.

Nem győzik dicsérni a pompás ételeket, finom süteményeket, amelyeket felszolgálnak.

A vezetés két kézben fut össze. — A konyha, a beszerzés, az ételek előállításának vezetése, szóval az egész intézmény lelke Élő Jánosné urnő kezében van.

Minden étel az ő kiváló finom ízlését dicséri. Csak az a féltő, hogy nem lesz képes elbírni azt a nagy és nehéz, sok gondot igénylő munkát, amely reá hárul, annál is inkább, mert az ugyanazon épületben levő

Munkásétkező felügyeletével is ő van megbizva.

A tulajdonkepeni áterem vezetését és felügyeletét Egri Adolf, a városi közéleti hivatal kipróbált derék tisztviselője vezeti, derék gárdájával.

A tisztviselő étkező abból a célból létesült, hogy azzal elsősorban is a vendéglőre utalt tisztviselők helyzetén segítsenek. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a tisztviselő karhoz nem tartozók és a hasonlíthatlanul magasabb vendéglői árakat is elbíró egyének is mindtöbben jelentkeznek étkezésre.

Ennek a megakadályozása nem csak sok nehézségbe kerül és sok kellemetlenséget okoz. Így van pl. a magántisztviselőkkel, — akiket már eleve a tisztviselők közé soroztak, de egyszerű bemozdásra nehéz megállapítani, ki a magántisztviselő és ki a kereskedő segéd.

Továbbá Lukács főjegyző a szintársulat tagjai részére biztosította az étkező igénybevételeit, mivel a szintársulat tagjai évi szerződéssel bírnak s állandó lakosai a városnak, amit éppen nem lehet összehasonlítani a csak ideiglenesen itt tartózkodó artistákkal.

Ezeknek a kérdéseknek kellő és tapasztalt megoldása vár még a főjegyző tapasztalt intézkedésére, hogy az intézmény a hozzá fűzött várakozásnak mindenben és minden zavar nélkül általános megelégedésre működjék.

Az angol békepárt gyűlése Londonban.

Rotterdam, szeptember 16.

Lansdowne lord, a legtekintélyesebb angol pacifista hónapok óta fáradozik az angol békepárt megteremtésén és szervezésén. — Szeptember 12 én gyűlésre hívta össze pártíveit. Huszonhét parlamenti tag, nyolc egyetemi tanár, tizenkilenc bíró, négy polgármester, tizenhat író és szerkesztő, két nagyiparos, százhat többé-kevésbé ismert és előkelő londoni és vidéki polgár jelent meg az értekezleten, amely elhatározta, hogy kilencvennégy kerületben állít jelöltet Lansdowne lord programja alapján.

A program főbb pontjai:

Gyors békekötés, megegyezés és megértés alapján, a győző jogán való hódítás és hadisarc nélkül. Általános lefegyverezés. Választott döntőbírók. A népszövetségbe minden nemzetnek, így a németnek is a felvétele. A gazdasági háború rögtön megszüntetése a békekötés után. A népek megismerésének és megértésének előmozdítása és ápolása.

Lansdowne lord programjának előterjesztése után hosszabb beszédben foglalkozott a békekötéssel és többek közt ezeket mondta:

— Nem a mostani kormányok találják meg az emberiség elvesztett szívét. A háborus rezsimeknek lassankint ki kell cserélődniük és ez a folyamat adja majd meg a lelkek békekészségét, a szemek

tisztánlátását, amire a béke nagy művét fel lehet építeni. Minden országban vannak hozzánk hasonló gondolkozású férfiak, akiket éleslátásuk, karakterük vagy jóssorsuk megkímélt attól, hogy a háborus kormányzásban a háboru részeseivé legyenek és így felőrldjenek időnek előtte. Németországban, Franciaországban, Belgiumban, Ausztriában, Magyarországon, Szerbiában, Bulgáriában és Itáliában is megvan ez a politikai tartalék, amelyet nemsokára egész Európa frontján az első vonalban látunk. Ezek alkalmasak egyedül a komoly béketárgyalásokra, a hivatalos köröknek ma nincs is egyéb feladatuk, mint a puhatólózás.

Tiszta pálinkát csak a városi szeszfőző készít és árusít.

A városi szeszfőző ügyében a pénzügyminiszterhez intézett feliratot Hoványi Géza dr képviselő átvette Juricskay Barna pénzügyi tanácsostól s felvitte magával Budapestre, ahol bejelentette a pénzügyminiszternek a város küldöttségének érkezését s a fogadás napjáról értesíti a küldöttséget.

Nem képzelhető el, hogy a miniszter megcsönkítsa a nagyváradai szeszfőző rajonját s ezzel a még hátralevő öt évre bizonytalanná tegye annak prosperálását.

Ez a szeszfőző ugyanis a lehető legnagyobb ellenőrzés mellett dolgozik, odakünn Almamezön állandóan három pénzügyőr vigyáz a szabályok betartására, ami tudvalevőleg a legnehezebb dolog a világon, de viszont biztosíték arra, hogy semmi olyan nem történik a városi szeszfőzőben, ami egy magánszeszfőzőnél mindennapi.

A városi szeszfőző ugyanis csak tiszta pálinkát termel és pedig a salakszeszt természetesen minőségben állítja elő, literenkint 22—26 fokos szeszt. Azután két literenkint egy literre lepárolva 42—44—52 fokos pálinkát produkál s így is bocsátja forgalomba.

Ez a körülmény az, amiért a szeszgyereskedők ellene fordultak a városi szeszfőzőnek, mert semmi kereskedelmi trükköt nem használ s nem alkalmaz. Így: nem tölt vizet a szeszbe, hogy többet produkáljon, hanem tiszta pálinkát tölt a pohárba, olyan szeszfokkal, amilyen az anyagból előállítható s nem szaporítja a pálinkát és betartja a maximális árakat.

A konkurrencia tehát veszedelmes, a kiskereskedőknek pedig szintén azért nem adhatja ki a szeszfőző a pálinkát, mert tart a vizezéstől, míg most jó pálinkát maximális áron kap a közönség a szeszfőző boltjában.

Ezért mindenfelől támadják Juricskay Barnának ezt az alkotását s ezért igyekeznek kint elvenni a közetből falvakat azon a címen, hogy a pénzügyigazgatóság esetenként osztja be a falvakat ide vagy oda. Persze, ha rajtacsipnék szabálytalanságon a szeszfőzőt, amely ma is jövedelmi forrás s majdan vagyont képvisel a város számára. Ezt kell megvédeni a miniszter előtt.

Véres küzdelmek a békéért.

Berlin, szept. 16. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyhadszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

A Lys lapályban a Labasse csatornától délre eredményes vállalkozásokat hajtottunk végre. Az Avrincourt és Epeby között korai reggel heves tüzérségi harc volt, melyet Avrincourtnál és Avrincourtól délre részleges támadások követtek. Az ellenséget visszautasítottuk. Napközben a harci tevékenység mérsékelt határok között maradt. Vermandtól északra a Hollon erdőben és Esigny le Grandnál heves gyalogsági harcok voltak.

A német trónörökös hadcsoportja.

Az Ailette és az Aisne között heves részletes támadások hasztalan előretörések után este az ellenség újból támadásra indult. Általánosságban visszavertük.

Az előző napok harcaiból maradt betörési helyet vala-

mivel kiterjesztette és Vailly déli részén megvetette lábát.

Az Aisne és Verle között az ellenséges gyalogság télen maradt. A szeptember 14-iki harcokból még visszamaradt kis francia fészkeket megtisztítottuk.

Galwitz tábornok hadcsoportja. A Cotes-Lorraine-tól a Moselig a tüzérségi tevékenység este időnként feléledt. Új állásunk előtt ismételten heves tüzérségi harcok fejlődtek ki, amelyekben foglyokat ejtettünk. Este az ellenség körülbelül a Fresnes és Szent Eilayre Haucourt Rembercourt vonalon és Rappesi erdőben állott.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja.

Az ellenség előretöréseit a lotharingiai harcvonalon visszautasítottuk. Német városok ismételt bombázásának megtorlásául az elmúlt éjjel bombavető rajaink 22 ezer kilogramm bombát vetettek Párisra.

Tegnap 21 ellenséges repülőgépet és 15 kötött léggömböt lőttünk le.

Ludendorff, első főszállásmester.

Olasz előrenyomulás a Breszt-völgyben.

Budapest, szeptember 16. (Hivatalos.) A miniszterelnökségi sajtóosztály jelenti:

Morinál és a Monte-Simonon ellenséges járőröket visszavertünk. A Hét-községben több olasz előretörés meghiúsult. Az ellenség a Breszt-völgyben előőrsi vonalunkat valamelyest visszaszorította.

Az albán partvidéken hasztalanul kísérelték meg az olaszok, hogy az utóbbi napok térnyerésétőlünk ismét elragadják.

A vezérkar főnöke.

Német lapok Burián jegyzéke ellen.

Budapest, szeptember 16. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A lapok nem sok reményt fűznek a monarchia jegyzékének sikeréhez és attól tartanak, hogy ez a lépés még nagyobb erő kifejtésre biztatja az antantot, meg az újabb békeakciót a gyengeség jelének fogja tekinteni.

A Vossische Zeitung írja: Itt az önálló cselekményről van szó, melyért Ausztria—Magyarország viseli a felelősséget. Mi ezt az eljárást, melyet ez uttal az osztrák—magyar monarchia követ, sem újnak, sem eredetinek nem tartjuk, ellenben igen veszedelmesnek látjuk.

A Borzenzeitung azt írja: Senki nem tudja, hogy milyen tényekkel képes a bécsi kormány békeoptimizmusát igazolni.

A Deutsche Zeitung így ír: Az utóbbi

hónapokban több ízben kiemelték, hogy újabb békelépés belátható időn belül részünkről nem lesz, mégis az osztrák—magyar monarchia ennek ellenére a lehető legkedvezőtlenebb pillanatban újabb békelépést tesz. — Nem habozunk Burián külügyminiszter jegyzékét súlyos hibának minősíteni s attól tartunk, hogy német népünk súlyos vérbeli és anyagi áldozatokkal fog megfizetni ezért a békelépésért.

A magyar politikai helyzet és a békeakció.

— Megcáfolt válsághírek. —

Budapest, szept. 16. (Saját tudósítónktól.) Az Est jelenti: A Bécsből származó kormányválságról szóló hírekkel kapcsolatban jól értesült helyen kijelentik, hogy a válságról ezidőszereint nem lehet beszélni. A politikai helyzet csak akkor fog megoldást nyerni, ha a megindított nagy fontosságú külpolitikai folyamat befejezéshez közeledik. Bár Szurmay honvédelmi miniszter valóban elakarja hagyni helyét, mégis remélik, hogy sikerülni fog maradásra bírni. Szerényi szerdai kihallgatása kizárólag tervezett utazásai áll összefüggésben. Hónap Bécsbe utaz-

zik Windischgrätz is, aki azonban ezuttal nem fog kihallgatáson megjelenni.

Budapest, szeptember 16. (Saját tudósítónktól.) A Nap jelenti: A Wekerle miniszterelnök és Windischgrätz herceg közötti állítólagos ellentétek a valóságban nem léteznek, de azért valószínű, hogy a közlélmzési miniszter kiválik a kabinetből, mert új előkelő állást vállal, állítólag a külügyminiszterium első osztályfőnöke lesz.

Budapest, szept. 16. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Tudósító jelenti: Két délből meg-

jelenő ujság azon híre, hogy a Wekerle kabinet tagjai között, főleg Wekerle miniszterelnök és Windischgrätz herceg közlélmzési miniszter között ellentétek lennének: koholmány, melyeknek semmi alapja sincs.

Budapest, szeptember 16. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Wekerle miniszterelnök ma délelőtt ideérkezett és kihallgatáson jelent meg. Délután a miniszterelnök gróf Burián külügyminiszterrel, majd báró Hussarek osztrák miniszterelnökkel tanácskozott, este pedig Spitzmüller közös pénzügyminiszter látogatását fogadta és az éjjeli vonattal visszautazott Budapestre.

Éhenhalnak az elmebetegek.

Biharmegye kórházi választmánya tegnap Fráter Barnabás alispán elnöklésével ülésezett. Jelen voltak: Karácsonyi János dr. c. püspök, Fráter Imre dr. egészségügyi főtanácsos, Móricz Ernő dr. főorvos, Keszthelyi Zoltán főjegyző, Zlinszky Béla, Gyöngyössy István dr. főügyész, Sártory Endre gondnok és Pallay Béla dr. előadó.

A bizottság Móricz Ernő dr. pártoló fel-szólalása után Pallay Béla dr. előadó javaslatára kívánatosnak tartotta, hogy a közkórház római katolikus, református és görög keleti lelkészeinek fizetését évi 300, a görög kath. és izr. lelkészekét 100—100 koronával emelje a belügyminiszter s ilyen határozatát a közgyűlésnek hagyja jóvá.

A közkórház tatarozása sürgősen szükséges, erre nézve kimondották, hogy az államépítészeti hivatal szabad kézből adja ki a 15000 koronát tévő munkálatokat s a költségvetést terjessze be.

A közkórház ambulatóriuma mindjobban szükséges, erre nézve a bizottság a miniszter által elrendelt építkezésre vonatkozó terveket és költségvetést jóváhagyta s kimondta, hogy az építkezést a jövő évben megkezdje. Addig is sürgősen prospekturát létesítenek a közkórházban s az orvost épp úgy díjazák, mint az osztályorvosokat, 4400 korona törzsfizetéssel.

Az elme-kórházban legutóbb tartott vizsgálat beigazolta, hogy tisztán élelmzési zavarok miatt a halálozási percentszám emelkedett.

A bizottság javasolja, kérjék fel a közlélmzési minisztert, hogy az elmebetegek fejadagjait emelje fel, azonkívül zöldség, termény beszerzésére adjon elegendő pénzt.

A kórház szemészeti osztályának kitélepítését is kimondották s e célra ideiglenes barak építését javasolják. A berendezésre, felszerelésre 300,000 koronát kérnek a minisztertől. Jóváhagyták a kórház 1917. évi zárszámadásait, a kórház részére a Vörös-Keresztől 250 ócska ágylepedőt vesznek 100—100 koronáért.

A bujakóros osztály ablakait ráccsal látják el, hogy ne szökhessenek ki a betegek, mint eddig s az osztály kitisztítását javasolják.

Végül a személyzet azon részének, amely nem kapott, drágasági pótlékokat javasolnak.

Előadó volt Pallay Béla dr. jegyző.

Az ukrajnai borkivitel és a bor irányárának megállapítása.

A hegyközség közgyűlése.

Nagyvárad város hegyközsége vasárnap délelőtt tartotta közgyűlését Székely Sándor elnökle alatt, amelyen a szüret határidejét állapították meg, továbbá az ukrajnai borkivitel és több más fontos kérdést tárgyaltak.

Ismeretes a váradai bortermelőknél az a mozgalma, melynek célja a háborus viszonyok által előállított boráremelkedés hasznát a bortermelők számára biztosítani. Legutóbb azt határozták, hogy a szüretre minimális irányárát fognak megállapítani és felkérlik a termelőket, hogy azon alól ne adják el termésüket. Az elnökség minimális 7 korona irányármegállapítást javasolt. Többen arra való tekintettel, hogy pl. Ukrajnában a legrosszabb bor literje 40—50 korona, a 10 koronás irányár mellett foglaltak állást. A bor irányára ezek szerint 7—10 korona literenkint.

Ezzel kapcsolatban igen élénk és heves vitakozás folyt az ukrajnai borkivitel ismeretes ügyéről.

Géher Lambert bortermelő részletesen ismertette a borkivitel kérdését és az ukrajnai borkivitel céljára alakított szindikátus ügyében Budapesten tartott értekezlet lefolyását. Azon nézetét hangoztatta, miszerint a termelők adjanak kifejezést annak, hogy a szindikátust nem tartják helyes megoldásnak, mert az a kereskedő és a nem éppen altruisztikus alapon működő Haditermény, de legkevésbé a termelők érdekét fogja szolgálja.

Dr. Molnár Imre védelmére kelt az ukrajnai borkivitel ügyében tett kormányintézkedéseknek. Az Ukrajnával kötött kereskedelmi szerződés értelmében a kivitel csakis egy központi szervezet útján történhetik. A szükség parancsolta tehát, hogy a kormány a Haditerményt bizza meg a bor kivitel vezetésével. Minthogy a tervezett szindikátusnak csakis az lehet tagja, aki 50000 korona üzletrészt jegyez és a nagyváradai szőlőbirtokosok saját személyükben nem fognak belépni, azonban az elnök által már ismertett Érmelléki és nagyváradai bortermelők szövetsége r. t. már belépett a szindikátusba az egyes bortermelők a szövetség révén szintén kivihetik boraikat Ukrajnába, s így azt a legelőnyösebb áron értékesíthetik. A gazdák tehát hálásak lehetnek a kormánynak a kivitel biztosításáért.

Géher Lambert félreértett szavait magyarázza, mert ő nem az érmelléki és nagyváradai bortermelők szövetsége ellen, hiszen annak már is részvényese, hanem a szindikátus összetételére ellen szólt fel.

Székely Sándor elnök ismét felhívta a gazdák figyelmét arra, hogy saját érdeke minden bortermelőnek a szövetségbe való belépés, mert így biztosítja borának legjobb értékesítését, magának pedig a legnagyobb hasznot. Közölte a gazdákkal, hogy a szövetség néhány héten belül megalakul. Egy részvény 200 kor. és 10 kor. alapítási díj. Jegyezni még lehet a Magyar Általános Hi-

telbanknál és a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

A gyűlés végén több ezer korona részvény jegyzés történt.

Mikor lesz a szüret?

A hegyközségi birtokosság a közgyűlésen a folyó évi hivatalos szüret idejét október hó 7 ében állapította meg. Aki ezt megelőző héten akar szüretelni, az tartozik szünetdíkát a szabályzat értelmében Major Elek hegybíró helyettesnél (Páris u. 28.) bejelenteni. A szüreti napszámokat a közgyűlés a következőkben állapította meg: szedő napszám gyermeknél 4 korona, felnőttnél 5—6 korona, puttonos napszám 7—8 korona, borházban alkalmazott ember napszáma 8—10 korona.

A hegyen csak megkötvé szabad kutyát tartani.

A hegyközség elnöksége figyelmezteti a gazdaközönséget, hogy kutyáikat éjjel nappal megkötvé tartsák, mert a kerülők utasítottak, hogy a szabadon tartott, valamint a kóbor ebeket, ahol találják, löjjék agyon, azonkívül a rendelkezéseket megsértő tulajdonosok ellen a birságolási eljárás megindítása végett a feljelentést a hegybírói hivatalnál tegyék meg.

A hegyközségi birtokosok a hadiárványokért.

A közgyűlésen Jelinek Géza városi főszámvevő szóvátette azt a mozgalmat, amely szerint a mezőgazdák minden kétszázadik liter gabonát a hadiárvány részére ajánlják fel. Javasolta, hogy aki csak teheti, adja minden századik liter mustját, illetve annak árát a hadiárvány részére. A birtokosság a mozgalmat helyesli. Megállapodtak abban, hogy aki csak teheti, minden századik liter mustját, illetve annak ellenértékét felajánlja a hadiárvány javára.

Nemes a mozgalom és a cél. Kívánatos, hogy a gazdák minél tömegesebben ily módon is támogassák a hadiárvány segélyezése ügyében megindított mozgalmat. Ha az eszme testet ölt, nem marad Váradon hadiárva cipő és ruha nélkül és lesz tüzelőfájuk a télen.

Burián akciójának hatása Svájcban.

Bern, szeptember 16.

Burián békejegyzéke az itteni körök véleménye szerint az a lépés, a melyet, mint a legutóbbi bécsi tárgyalások eredményét, már előre várták és amelynek útját itt a svájci szövetség államférfiainál már írásban és szóban egyengették. A közelmúltban elhangzott békenyilatkozatoknak itt nem a legjobb fogadtatásban volt részük, mert a nyilatkozatok csak sporadikusak voltak és nem a kellő pillanatban hangzottak el. Az elszórtan és hiányosan tett nyilatkozatok után az itteni diplomáciai körökben sokkal kedvezőbben fogadták Burián békejegyzékét, a mely végre szakított az államférfiak céltalan és hiányos békebeszédével. A központi hatalmak kormányai a lépésükkel, ha talán egyebet nem is, de azt elérték, hogy a jövő eseményekért való minden felelősséget elhárítsák maguktól.

A svájci szövetség tanács politikai és diplomáciai köreiben nagy mozgalmat keltett a monarchia lépése és rendkívül élénken tárgyalták a jegyzék várható következményeit.

Egy olasz diplomata úgy nyilatkozott,

hogy Burián jegyzékét komolyan kell venni, hiszen még az 1916-os békeakciónak is jelentékeny következményei voltak és onnan datálódik a német parlament ismert béke-rezolúciója is.

Különösen nagy hatást tett Burián jegyzékének az a része, a mely felsorolja, hogy az egyes entente államférfiak nyilatkozataiban is enyhült a harci gyűlölet, így Balfour és Wilson nyilatkozataiban.

Az itteni mértékadó férfiak véleménye szerint Burián akciója az a Kolumbusz tojása, a mely éppen a 12 ik órában érkezik. Hogy mi lesz belőle, még nem tudni, de már ma is meg lehet állapítani, hogy az akció nem járt fiaskóval.

Tüzérnapok.

A nagyváradai tüzérnapok egyre hatalmasabb arányokban bontakoznak ki s ma már bizonyosnak látszik, hogy a háborus jótekonyság céljaira rendezett hasonló ünnepek között a legnagyobb sikerű lesz.

A városi tanács mai ülésében átengedte a tüzéreknek szombat estére a színházat, ahol egy nivós műsorú művésztet rendeznek. A komoly, művészi értékű számok mellett persze lesznek vidám, tréfás kabarédalok s színrekerül egy kis orosz szatira, a melynek egyik pompás ötlete, hogy az egész játék egy robogó gyorsvonat egyik II. oszt. fülkéjében folyik le.

A művésztet jegyeit szerdán kezdik árusítani a színházi pénztárban. Előjegyezni lehet a rendezőség Bómer téri irodájában kedden estig.

A vasárnapi népiünnepélyre is seregyen folynak az előkészületek. Holnap már egész sereg katona fog dolgozni rajta, hogy vasárnapra olyan legyen a Bunytay-liget, aminőnek már régen szeretné látni minden váradai ember.

A városi tanács utasította a villanytelepet, hogy a liget kellő kivilágításáról gondoskodjék.

Természetes, hogy a népiünnepély egyik legvonzóbb programja az a sorsjáték lesz, amelynek nyeresémtárgyai a régi boldog időköt juttatják eszünkbe.

Az ünnepek rendezősége még sok-sok meglepetést tartogat, de a közönség máris egész szeretettel fordult a rendezőség felé s elhalmozta magas pénz és értékes természetbeni adományával, hogy a mi derék tüzeink árvái, özvegyei és rokkantjai ne szenvedjenek szükségét.

Adományok a tüzérnapra.

A nagyváradai gyümölcsös és szőlőtulajdonosok által ez ideig tett következő adományokat köszönettel nyugtázza a 34-es tüzezred tisztikara.

Dr. Geher Lambert 10 liter bor, 10 kg szőlő, Sigmund Andor 10 kg szilva, Fülöp István 10 l. bor, Tabéry Árminné alma, Hóványi Béla 5 l. bor, özv. Géczy Gézáne alm, Cseuz Károly szőlő, Andrásy István szőlő, özv. Tóth Gyuláné gyümölcs, Melcher Károlyné gyümölcs, László Józsefné gyümölcs, özv. Pasali Péterné gyümölcs, Horthy Dezsőné gyümölcs, Falbay Andor gyümölcs, özv. Deryei Ferencné szőlő, Kutyák László szőlő, Latin püspöki udvar szőlő, Lat. szerpapnevelő intézet szőlő és 10 l. bor, Kuruc Gyula szőlő, Hegedüs Géza alma, Schadberg szőlő, Asztalos Károly 2 liter bo

özvegy Tóth Kálmáné gyümölcs, özv. Kovács Béláné gyüm., Réz Bertalanné szőlő, Tránoki Lászlóné 1 ü. bor, gyümölcs, Nagy Farkas alezredes 5 l. bor, kosár alma, kosár szőlő, kosár barack, Buzássy Albertné szőlő, Morvay Vilibald szőlő, Kiss Sámuel szőlő, Zsigmondovics Géza vegyes gyümölcs és szőlő, Molnár János v. gy., Benrád Albert v. gy., Zigre Miklós 5 liter bor., Leitner Ferenc v. gy., Boros Péter szőlő, barack, Moldován János szőlő, Oláh Ferenc gyüm., özv. Kiss Károlyné 5 l. bor, Oláry Gyuláné 5 l. bor és szőlő, Szabó Lászlóné szőlő, Kolliner D. és Fia szőlő, Rosinger Jakab gyümölcs, özv. Mihályi Istvánné gyümölcs, Bognár József körte.

Kevés bőrt utalt ki a miniszter.

Értesitem a város közönségét, hogy a Népruházati Bizottság a kereskedelmi miniszter rendelete alapján a város cipő és bőrányag kontingensét a rendelkezésére álló anyag arányában csak igen csekély mennyiségben állapítván meg, a város közönségének a legmesszebbmenő takarékosággal kell a birtokába jutó anyagot felhasználnia.

Midőn ezen körülményről a város közönségét és a cipésziparosokat értesitem, a cipőhasználat lehető korlátozására a következőket rendelem:

Az egyes cipésziparosok között a f. hó 18-tól kiosztásra kerülő bőrányag csakis névre kiállított cipő és cipőjavítási utalványok ellenében dolgozható fel. A javításoknál, illetőleg talpalásoknál a hulladékanyag szintén feldolgozandó. Az anyag felhasználásáról az iparos a hatóságnak részletesen elszámolni tartozik. A keresk. miniszter által megállapított legmagasabb árak szorosan be tartandók. A beérkezett panaszokat szigorúan fogom elbírálni. Azon iparosnak, aki ezen rendelkezések ellen vét, anyagot a jövőben többé nem engedélyezek, azonkívül ellene a kihágási eljárást is megindítom.

A közönséget pedig figyelmeztetem, hogy igényeit a legcsekélyebbre szállítsa le s pedig annyival is inkább, mert

1. Új cipőkre utalványok a családtagok száma arányában csak erősen korlátozott számban adatnak ki.

2. Javításokhoz szükséges utalványok kiadásánál szintén a családtagok száma és reászorultság mértéke lesz irányadó.

Ezért tehát feltétlenül ajánlatos, ha a közönség minden új és régi cipőt és különösen az újabb cipőtalpalásokat, talpvédővel látatja el. Tekintve a javításra kiutalt anyag gyenge voltát, a bőrből készült cipő védővel mindenki legalább 2-3 talpalást takarít meg.

Nagyvárad, 1918 szeptember 16.

Lukács Odön,
polgármester-helyettes.

Legujabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

HIREK

* **Bjelik Imre tábori püspök Nagyváradon.** Bjelik Imre dr. tábori püspök, nagyváradi kanonok szombaton Nagyváradra érkezett s megkezdte a kórházak vizsgálatát. Minden lelkészt kikérdezett, minden beteggel beszélt. Látogatása felélénkítette a kórházak megszokott egyhanguságát. Bjelik Imre tábori püspök legutóbbi körlevelében tudatta, hogy a legutóbbi olasz offenzíva alkalmából két katolikus tábori lelkész a harc téren hősi halált halt, kilenc tábori lelkész pedig a harc téren szerzett súlyos sebesülésébe a különféle kórházakban belehalt. Igen nagy azoknak a tábori lelkészeknek a száma, akik teljes kimerültség miatt kénytelenek voltak elhagyni a harcot. — Ma az alföldre Békésmegyébe megy, hogy az ottani kórházakat is átvizsgálja.

* **Kérlelhetetlen szigort kíván a miniszter.** Sztérynyi báró kereskedelmi miniszter az áruuzsora leküzdésére irányuló rendeletét az iparhatóságokkal is közölte. Mostani leiratában felhívja ezeket, hogy a hatóság területén a gazdasági életet a legéberebb figyelemmel kísérik s mindenki ellen, aki a háborus helyzettel visszaélve a drágaság fokozásához hozzájárul s magának jogtalan hasznot akar szerezni, a fennálló törvények jogszabályait kérlelhetetlen szigorral alkalmazza s a tudomására jutott eseteket soron kívül intézze el. Ugyanezt kívánja a tanácstól is.

* **A tanító is lehessen közgyám.** A falu előjáróinak nivóját akarja emelni Árva vármegyének az a körirata, amelyet Bihar megye tegnap kapott meg. Az a baj, mondja az irás, hogy a népet nincs, aki kioktassa az árvaügyekről, mert a közgyámok jórészt analfabéták. A tanító ma a falu esze, tanácsadója s ezért lehetővé kell tenni, hogy az előjáróság tagja lehessen, mint közgyám. A törvény módosítását javasolja s ilyen értelemben már feliratot intézett a képviselőházhoz, hasonló feliratot kér Bihar vármegyétől is.

* **Signum laudis.** Király ő felsége elrendelte, hogy Fröhlich Ernő 39. gyalogezredbeli számfeletti tartalékos főhadnagynak az ellenséggel szemben kitűnő szolgálatáért a legfelső dicséret elismerés tudtul adassék.

* **Ki akarja kenyérlőnyvét átcserelelni?** Értesitem a város közönségét, hogy akik kenyérlőnyv utalványukat kenyérlőnyvre vagy viszont kenyérlőnyveiket kenyérlőnyv utalványra óhajtják becserélni, azok szeptember 17 től, keddtől kezdődőleg délután 2 órától 7 ig a következő sorrendben jelenjenek meg a közlélmelési ügyosztály I. emeleti helyiségében, 17. és 18 án, kedden és szerdán az Oiaszi kerületben lakók, 19. és 20-án, csütörtökön és pénteken az Újvárosi kerületben lakók, 21-én, szombaton a külvárosi kerületben és a hegyen lakók, 22-én, vasárnap délelőtt Váralja, Velence és csilagvárosi lakosok. Tudatom továbbá a közönséggel, hogy akiknek az élelmiszer utalványok lakásváltozás miatt nem voltak kézbesíthetők, azok a fenti napok délutánján szintén jelentkezzenek, mert 22-én tul az ügyosztály semmi néven nevezendő cserélé-

seket eszközölni nem fog. Lukács Odön, polgármester-helyettes.

* **Áthelyezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Hajtmann Etelka lupényi áll. polgári leányiskolai tanítónőt jelenlegi minőségében áthelyezte a berettyóújfalui polgári fiúiskolához.

* **A Vörös Kereszt Egylet Nagyvárad városi választmánya szerdán, folyó évi szeptember hó 18 napján délután 6 órakor a városháza bizottsági termében tartja ülését.** A választmányi tagokat kéri, hogy az ülésen megjelenni sziveskedjenek.

* **A főispán vadászaton.** Malatinszky Lajos főispán tegnap Zichy Rafael grófhöz vadászatra ment. A vadásztársaság Magaslakon gyülekezett. A szarvasbögés eredményes vadászatra nyújt kilátást.

* **Elmarad a szeptember 28-iki kirándulás.** A Bihar megyei turistaegylet szeptember 28-ára kirándulást tervezett. A megindult vadászatok miatt azonban ez a kirándulás jobb időkre marad.

* **Mikor mennek el az osztrák gyermekek?** E kérdés foglalkoztatja most mind azokat, kik városunkban az osztrák gyermekek közül vállaltak ellátásra egy vagy két gyermeket. Most azonban, hogy tegnap a hat hét eltelt, többen el is vitték a náluk levő gyermekeket átadás végett az állami gyermekmenhelyre. Azonban itt a gyermeket át nem vették, mert még a gondnoki hivatal sem tudja, hogy mikor indíthatják őket utnak hazájukba a vagonhiány miatt. Így igazán kívánatos volna, ha az illetékes körök az érdekelteknek tudomására hoznák a lapok útján, hogy meddig maradnak náluk a gondjaikra bízott gyermekek, annyival is inkább, mivel többen kijelentették, hogy tovább díjazás és élelem nélkül nem hajlandók tovább tartani a nekik kiadott gyermekeket.

* **Bubla Pál kitüntetése.** Bubla Pált, Bubla József kereskedő fiát egy visszavonulás alkalmával tanúsított hősiességéért a II. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

* **Halál a kávéházban.** Vasárnap délután a Royalban egy kártyapartinál kibicelt Freyberger Albert volt nagyváradi kereskedő, most kereskedelmi ügynök. Már délelőtt rosszul volt, fel is kereste Ertler Mór dr. tiszti orvost, panaszkodott neki, hogy kimerült és gyenge. A kártyaparti folyt csendesen, amikor Freyberger Albert hirtelen megdőlt s holtan zuhant a földre. Telefonáltak Ertler Mór dr. tiszti orvosért, aki megállapította, hogy az elhunytak előrehaladott vérérdény elmeszesedése volt. Kivitték az izr. temető halottasházába. Beöthy Kálmán rendőrfelügyelő az esetről hivatalosan jelentést tett a rendőrségen. A kávéházban egy kis riadalmat keltett a haláleset, de aztán eloszlott a bámész tömeg s más kibic ült az elhunyt helyére, ez volt az egész változás s a kártyázás folyt tovább, mintha mi se történt volna.

* **A cipészek átvehetik a kiutalt bőrt.** A városi cipészek és csizmadiák kivételével, felhívom a nyersanyag kiosztására, a Közlélmelési Ügyosztály cipőosztályánál jelentkezett és összeirt cipészeket, hogy a reájuk eső bőrmennyiség átvétele végett, a Kossuth Lajos-utca 18. szám alatt levő városi bőrraktárban, a következő sorrendben jelentkezzenek: szept. 18 án A—M ig, szept. 19 én N—Z-ig. A cipészek tartoznak iparigazolványukat, a nekik kiutalt bőrmennyiség elszállítására való csomagolópapírokat és a reájuk eső nyersanyag fejében 300—350 koronát magukkal hozni. Lukács Odön polgármester h.

* **Kiutalták a nők ruháit.** A Népruházati Bizottság a nagyváradai női tisztviselők részére küldött női szöveteket s a tisztviselők női hozzátartozói részére küldött bluzokat kiutalta.

* **A hadigondozottak összeírása.** A hadigondozottak folytatólagos összeírását szeptember 17., 18. és 19. éni a városi árvaszéknél (Városház, II. em., 38. sz.) mindenkor d. u. 3-6-ig fogjuk fogatosítani olyképpen, hogy szeptember 17. éni, kedden az Olasz, Rét és Porond városrészekből; szeptember 18. éni, szerdán az Ujváros és Külváros városrészekből és szeptember 19. éni, csütörtökön a Váralja, Velence és Csillag város városrészekből kimaradottakat fogjuk összeírni. Felhívom a hadirokkantakat, hadiöveggyeket, illetve úgy ezek, valamint a hadbavonultak (hadifoglyok), eltűntek hozzá tartozóit, akik az augusztus 21-29. napján fogatosított összeírás alkalmával nem jelentkeztek és így az összeírásba felvehetőek nem voltak, hogy a fentebb megjelölt sorrendben a megnevezett helyen és időben az összeírásra való felvétel végett saját érdekében multhatatlanul jelentkezzenek. Azok, akik a jelentkezést elmulasztják és az összeírásból kimaradnak, a hatósági segélytől és támogatástól eleshetnek. Nagyvárad, 1918 szeptember 18. éni. Dr. Istvánffy István, Nagyvárad város árvaszékének elnöke.

* **Halólozás.** Balázs Jánosné szül. Szücs Mária 31 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Temetése holnap, szerdán d. u. 2 órakor fog végbe menni a Pece utca 7. sz. gyászháztól a sóm. kath. egyház szertartása szerint. Az elhunytban özv. Szücs Józsefné egyetlen leányát gyászolja.

* **Gyufa érkezett.** Tudatom a város közönségével, hogy ifj. Ullmann Izidor céghez 400.000 doboz, Janky Antal utóda céghez 15000 doboz és özv. Grünwald Mórné céghez 10.000 doboz gyufa érkezett. Ennél fogva a közönség gyufa szükségletét e cégeknel beszerezheti. A gyufa kiszolgáltatása körül esetleg előálló panaszok a közéletmel zési ügyosztálynál jelentendők be. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

* **Férfi és női szabóiparosok figyelmébe.** Ma este 8 órakor a Salon kávéházban értekezletet tartunk a céna és népruházati munkák ügyében. Felhívjuk a szabóiparosokat, hogy számosan jelenjenek meg *Kisiparosok egyesülete*.

* **Koszorúmegváltás.** Imrik Kornália zongoratanárnő koszorúmegváltás címen 20 koronát adományoz szerkesztőségünk útján a hadárvánknak Székula János püspökségi számtanácsos halála alkalmából.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészíték a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianino eladó, esetleg bérbeadó.

* **Zeneoktatás.** Láposy Erzsébet zene-tanárnő Bethlen-utca 20. sz. Hegedűből, zongorából, zeneelméletből órákat ad. Óvónői, tanítónői és zeneakadémiai vizsgára előkészít.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

Kijárónak keres 14-15 éves leányt a Tiszántúl kiadóhivatala azonnali belépésre.

* **Megnyit** a Körös-utcai régi jóhírnevű Korzó-kávéház. Pontos kiszolgálás, olcsó árak, kitűnő italok, hideg ételek. Minden este cigányzene. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel *Klein Lószel* tulajdonos.

* **Püspök-fürdői** kedvezményes jegyek a Népszövetségi Helyszövetkezetről kaphatók.

Haltenberger Vilmos
kelmefestő és vegytisztító gyárának
második számú felvételi üzlete,
Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

TANÜGY

Pótszemeszter a nagyváradai kir. kath. jogakadémián. A katonai kötelekben álló ifjak részére a nagyváradai kir. jogakadémián tartandó első pótszemeszter október hó elsején kezdődik. Beiratkozhatnak: 1. A Nagyváradon beosztott helyi szolgálatosok; 2. A tizenkét hétre tanulmányi szempontból szabadságoltak és 3. a betegség és más ok címén tartósan szabadságoltak vagy felmentettek. E körülményeket a beiratkozás alkalmával katonai bizonyítvánnyal kell bizonyítani. A beiratkozás határideje október 1-5-ig terjed, méltányos esetben a dékán ad engedélyt október 14-ig az utólagos beiratkozásra. Az arra rászoruló katonai hallgatók a katonai kötelekben nem álló hallgatókkal egyformán részesülnek tandíjmentességben és jelentős havi pénzsegélyben az intézeti menza részéről.

Beiratások a leány tononciskolába. Az iparos tononciskolai beiratások I. hó 10-én befejeztettek, de még mindig sok a be nem írtott tanuló száma. Felhívom azért még egyszer azon mestereket, különösen azokat, kiknek leány tanulóik vannak, hogy tononcikat sürgősen beírassák, ellenkező esetben a főnökök a rendőrkapitánysághoz fognak bejelenteni. *Szücs Izsó*, ipariskolai igazgató.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: A becsület. (B. bérlet 1. sz.)
Szerda: Asszony és bábu. (Ujdonosság.)
Csütörtök: Asszony és bábu.
Pétek: Asszony és bábu.
Szombat délután: Sztabul rózsája;
Este: Tűzerek művésztétele.
Vasárnap délután: Románc.
Este: Tul a nagy Krivánon.

Tamás Alfréd, az új baritonista. Erdélyinek szerencsése van, az bizonyos. Alig ment el Barics Gyula, a baritonista, aki most beteg fekszik Békéscsabán, Erdélyi Budapesten egy nagyszerű fiatal baritonra akadt, aki most végezte el a zene konzervatóriumot s éppen azon tűnődött, hogy aláírja-e a szerződést, amelyvel *Polgár Gyula*, a pozsonyi színigazgató megkínálta. Rövid tárgyalás után **Tamás Alfréd** kezét adott, Nagyváradra szerződött s a jövő héten lép fel a színházban. A fiatal baritonista nyilvánosság előtt Gödöllőn je-

lent meg, ahol a királyi kápolnában Károly király és Zita királyné jelenlétében adott elő egyházi énekeket, majd a koronázó templomban, s a szervitáknál hetenkint énekelt. Vasárnap a tűzérnapon az olasz r. k. plebániatemplomban dr. Bolza Alfonz gróf művészi orgonakiséretével két egyházi éneket ad elő: *Osulataris hostia* és *Ave Regina*.

Holnapi bemutató. Az idei szezon első sokat ígérő bemutatója holnap lesz. A különös és érdekes, finom és irodalmi értékű színjáték a legprecízebb előadásban kerül bemutatásra. A Vígsház legérdekesebb műsordarabja Pierre Louis nagyszerű spanyol színjátéka; az Asszony és a bábu. Különös finomsága és igaz irodalmi mivolta ennek a kitűnő és finom színjátéknak elvitázhatatlan. Groteszk figurájaként az életnek szerepel benne az férfi, aki valóban bábu az asszony kezében. A nagyszerű színjáték fő női szerepe Hevessy Mariska kezében van, de ezen az előadáson lép először a váradai közönség elé Jósika Mici is, a ki viszont szintén fontos szereplője a színjátéknak. Tóthné, Bihari Ákos, Harsányi Miklós és Váradai Lajos játsszák a darab többi szerepeit. Az újdonság csütörtökön és pénteken is műsoron van. Az első idei premier felfokozott érdeklődést vált ki.

IRODALOM

Kempis Tamás négy könyve Krisztus követéséről.

(Fordította Dr. Nogáll János. VIII. kiadás. Nagyvárad, 1918. Szent-László-nyomda részvény-társaság. Ára kötve 4 korona.)

A boldogemlékü püspök nagy alkotásának, a Szent Vince-intézet alapításának fél százados fordulójára megjelent a Nogáll-féle Kempis-fordítás VIII. kiadása. Akik emlékeznek a könyv II. kiadásának megjelenésére 1881-ben, azok megmondhatói, hogy már ez a kiadás valóságos esemény volt aszketikus irodalmunkban.

Nyelvészeti szempontból a Magyar Nyelvőr és egyéb folyóirataink versenyt méltatták; nem csoda, ilyen vallásos prózát nem látott irodalmunk Faludi, hogy ne mondjuk, Pázmány óta.

A közönség a gyönyörű, eredeti munka varázsával ható könyvet csakhamar elkapkodta. Ámbár sok ezer példányban nyomtatták, kiadás kiadást ért. A boldogult szerző 1891-ben Führich remek illusztrációival nagy negyedréti diszkiadást is bocsátott a közönség rendelkezésére.

Ilyen pálya után, azt hisszük, felesleges volna egyéb ajánlást vagy dicséretet vesztegetni a remek kis könyvre, mely messze kimagaslik a magyar Kempis fordítások sorából. Nem is tesszük, csak jelezzük, hogy az új kiadás megjelent s kapható a tulajdonosnál, Nogáll egész irodalmi hagyatékának örökösénél, a Szent-Vince intézetről Nagyváradon (Nogáll utca.) A nagy negyedréti diszkiadásból is kapható még néhány példány, egyenkint 10 koronáért. Nem ár e gyönyörű képes kiadásért. De hogy a fentemlített most megjelent kis kiadás is elég olcsó (4 korona), kitűnik abból, hogy egy másik fordítás (a Soós féle) a Sz. István-Társulat kiadásában 6 koronáért kél. Pedig mi ez a fordítás a Nogálléhoz képest?!

A Leányvásár az Apollóban. A film legújabb hódított területe az operettek káprázatos birodalma. A nagy előkelő filmgyárak óriás áldozatokkal szerzik meg a szenzációs sikerű látványos operettek transzponálási jogát és így a csodateső film révén örökéletűvé válnak azok a szindarabok, melyek egész Európa színhazi publikumának legkedvesebb emlékei. Most Jakobi világhírű operettjét a nagyszerű és páratlan sikerű Leányvásárt dramatizálták a film számára. A film tökéletes, briliáns felvétel, amely a finom operett minden részletét, a legkisebb és legszubtilisebb nünanszot is a színpadi játéknál élénkebben, színebben és hangsúlyozottabban tükrözteti. Még csak azt kell feljegyezniünk, hogy a Leányvásár főszerepét Király Ernő a kitűnő és ritka népszerűségű színész játssza, aki az operett főalakját a Királyszínházban is rendkívüli sikerrel kreálta. A remek filmet az Apolló színház ma mutatja be és még két estén hozza színre.

A gránátköves asszony. Ma este nagyon érdekes bemutató lesz a Vigadó mozgószínházban. Elsőrangú műsor keretében a Gránátköves asszony című megrázó és mély tragikus hatású filmdráma kerül színre, mely most a berlini és bécsi mozgószínházaknak szenzációs műsordarabja. A dráma bizonyára Nagyváradon is nagy hatást fog kelteni a közönség körében.

Psilander az Urániában. Kitűnő hír előzi meg azt a grandiózus filmujdonságot, amelynek ma lesz első előadása az Urániában. A Szivek lovagja című nagykonstrukciójú dráma ez, egy új De Rion egy gálán nőbódító életének és szerelmének megdöbbentő története. A címszerepet a filmek legnagyobb bonvivonja, Psilander játssza, akinek ez a bravuros szerepe legutolsó alakításai sorából való. Partnere a gyönyörű Else Fröhlich, a generális Nordisk művésznő.

URÁNIA mozgószínház	MA A titokzatos repülőgép. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
APOLLÓ mozgószínház	MA Gár El Hamma. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
VIGADÓ mozgószínház	MA Nő, aki szeret. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY.**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Értesítés.

Kapuczinus-u. 11. sz. alatti üzlethelyiségünkben az idei főzésű szilvóriumnak kimérését megkezdtük. A pénzügyminisztérium által megállapított hivatalos árszabás az üzlethelyiségben ki van függesztve.

Nagyvárad város hatósági központi szeszfőzdéje.

APOLLÓ

mozgószínházban

szeptember 17, 18 és 19-én

kedden, szerdán és csütörtökön

A LEÁNYVÁSÁR

Kálmán Imre világhírű operettje
5 felvonásban eredeti zenekísérettel

a főszerepben

Király Ernővel

Pénztárnyitás d. e. 11, d. u. 4 órakor

Az előadások kezdete

pontosan 5, 7 és 9 órakor.

Helyárak a rendesek

Makkeldási hirdetmény.

A nagyváradai gör. kath. püspökség belényesi uradalma, a földmívelésügyi m. kir. Miniszterium 111561—1918. számú engedélye alapján eladja mintegy 22000 kat, hold bükkös erdősegeinek makkoltatását csoportonként, Belényesen a püspökség központi irodájában folyó hó 23-án d. e. 9 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen.

Belényes, 1918. szept. hó 16-án.

Püspökségi uradalom.

Bérbeadó vasuti restauratió

A gróf Stubenberg József székelyhidi uradalom tulajdonát képező vasuti „restauratió” 1919 január hó 1 től, 3 évre a berendezéssel együtt bérbe adó. Ajánlatok csakis szakmabeliektől a felajánlott évi bérösszeg kitüntetése mellett október 1-ig az uradalom számtartói hivatalához Székelyhidon adandók be.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfőző színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falitűkör színes aranyozott kerettel	30—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpőcsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkeretek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

◆ **APRÓ HIRDETÉSEK.** ◆

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Pálinkafőzde
átalakítást és berendezést készít Klell János rézműves, Kossuth-u. 8.

Valódi patkányfogó
kutyát veszek. Házmesster, Rimanóczy-utca 5.

Zongoratanítónő,
ki intézetben is több év óta tanít, magánzongora órákat vállal jutányos feltételek mellett. Házhoz is jár. Pável-u. 19.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Pemete
és hársfamézecukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tavaszi
szepiők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk
azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatot. Moskovits Mór.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú épcső, I. emelet.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Szabadságon
levő villanyszerelő ólcsón vállal javítást és szerelést. Kalenda. Telefonszám 245.

Izletes saláta csakis „salátféx” saláta fűszerrel készíthető, ecet, olaj, bors vagy só hozzátevéle nélkül használható. Kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Uridivat
Cziller Imre Nagyáruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétatobok, bőrdárúk, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acéláruk legolcsóbban. Tisztviselőknak árkedvezmény. d

Ruhafesték
valódi két oroszán Hédjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Visszonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa-épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” Irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Író bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalosgal minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Ne dobja ki pénzét ruháért, mert a kiadóban beváltruhafelekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérjük után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvizrel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádógos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolframszálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron. ::

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindentéle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.

Videkiek kérjenek árajánlatot

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti I emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.